

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm Vlt. Quoniam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

Quoniam.

PARAPHRASIS.

Si præter duos Iudices, Papa ex officio, aut partium consensu tertium delegat, is potest alteri subdelegare: propterea quod Pontifex delegans non intendat personæ providere, sed causæ. Idem quoque dicendum, si Papa committat Episcopo, si non omnes potestis, tu frater, Episcope, cum altero Coidicum cognoscas, quod Episcopus vices suas subdelegare possit, ita ut alij sine subdelegata procedere non valeant.

SUMMARIUM.

1. *Delegatus Principis ordinariè subdelegare potest.*
2. *Delegatus Papa, cui personaliter executio mandata sit, potest partibus consentientibus alteri delegare, nisi ei commissum sit inquisitio, vel pronisio de Prælati, salvisue ministris Ecclesiæ.*
3. *Si clausula aut conditio commissioni adiecta sit in partium favorem, ab ea recedi potest cum earundem consensu: non item, si adiecta sit ob publicam utilitatem.*
4. *Delegatus Principis, si eius industria ac fides electa est, subdelegare non potest. Et quando censeatur eius industria & fides electa.*
5. *Cui nudum ministerium personaliter exequendum committitur, ipse plerumque exequi debet.*
6. *Quod si sub nomine dignitatis alicui committatur, transit ad successorem.*
7. *Et si extra Curiam alicui talis commissio fiat nudi ministerii, ut hominem excommunicet, vel absoluat, ratione illius competit ei iurisdictio.*

PRo intellectu notant hic Imola n. 2. Abb. n. 3. Barbat. col. 2. Si partes in Curia
Oooo } præ-

rat, constat etiam ex c. licet, 30. hoc tit. & c. Raynaldus 18. de testament. Ratio verò est, quæ affertur in l. duo ex tribus, ff. de re iudic. Quia omnes simul iudicare iussi sunt. Excipitur verò primò: Nisi clausula, si non omnes &c. adiecta sit. Secundò, Si res integra non sit, sed iudicium agitari cœptum, tum vnius morte non extinguitur iurisdictio aliorum, cit. c. licet, & notat Gl. hîc, ver. delegatorum. Tertio, Si vnus alteri vices suas commiserit, illo mortuo iurisdictio manet, etiam si res integra sit, c. quamuis, 6. hoc tit. Quarto, Si delegatio facta sit intuitu dignitatis: quia morte delegati non extinguitur, sed ad successorem transit, c. quoniam, 14. hoc tit.

Ampliari autem debet tradita doctrina, ut locum etiam habeat, si alter Iudicium iudicandi potestate priuatus sit, ut quia infamis relictus est iuris infamiæ, ut colligitur ex c. seiscitatus, 14. de rescript. & docet Gl. cit. Vel si ob crimen à dignitate, quam habet, per sententiam depositus, sicuti dixi in cit. c. quoniam, & c. licet,

Quæri solet: Quod hic dicitur de arbitris, utrum etiam locum habeat in arbitratoribus? Et respondet affirmatiuè Ioann. Andr. n. 2. Abb. n. 4. Quia generali arbitratorum appellatione etiam arbitratores comprehenduntur, ut constat ex l. societatem, 76. §. arbitratorum, ff. pro socio. Quare regulam hîc tradit Abbas: Quod iura facientia metiõnem de arbitris, etiam ad arbitratores referri debeant, nisi ratio diuersitatis appareat. Verùm si per arbitratorem intelligamus eum, qui ius partibus non dicit, sed amicabiliter eas componit, eum nomine arbitri non comprehendendi, dicitur in l. Pomponius §. recepisse, ff. de receptis qui arbitrium, & notat Bartolibi, Arbitreres inquit, qui inter partes Iudicis officium assumit, non qui amicabiliter componit. Quare quæ his c. de arbitris dicuntur, transferri non posse ad arbitratores, qui ius partibus non pronuntiant, annotauit Barbat. hic col. 2. Vide quæ dixi lib.

4 Th. mor. tr. 5. c. 11. n. 6.

* * *

præsentes sint, non dari Iudicem ad petitionem vnus, iuxta Gl. in l. obseruandum 47. ff. de iudic. Sed vtrique parti permitti, vt Iudicem sibi delegent, atque ad faciliorem causæ expeditionem, tertium superaddi ex partium communi consensu, aut, si consentire nequeant, ex officio Papæ. Præterea Pontifex interdum ex tribus deputatis Iudicibus vnum præeligere solet. *Si non omnes, tu Episcopo &c.* Quo casu, Episcopus vno collega mortuo procedere potest cum altero: sed non vice versa ambo illi absque Episcopo.

Ait itaque Pontifex, non obstante hac præelectione, posse præelectum alteri subdelegare: Item, non obstante, quod Iudex tertius communi partium consensu electus sit, posse eum alteri vices suas committere: quod intelligendum videtur, etiam non requisito consensu ipsarum partium, secundum Gl. hic ver. negotijs. Ioann. Andr. & Abbat. hic n. 5. contra Specul. hoc tit. §. Sequitur, princ. Id verò probabilius est, quod idem Specul. tradit, quod Iudex tertius, qui veluti diremptor ex partium consensu, vel ex officio Papæ deputatus est, non possit vices suas committere alterutri Iudicæ, quem pars sibi delegit.

NOTANDVM Vn. Delegatus Principis ordinariè potest causam alteri subdelegare. Neque præsumendum faciliè est, quod in commissione electa fuerit industria personæ. Quia Princeps attendere nõ solet ad personas, quibus committitur; sed potiùs ad causas, vt citò expediatur. Quare alia ratio est de gratijs ac priuilegijs, quæ in fauorem personarum conceduntur, atque idcirco in alias personas transfundi non possunt, vt dixi etiam supra in c. super quæstionũ, 27. hoc tit.

§. Is autem.

SI cui à Papa causa commissã sit, ita vt eam personaliter exequatur, nihilominus eam partibus consentientibus alteri delegare potest: præterquam si mandatum sit, vt inquisitio aliqua fiat, vel Ecclesijs prouideatur de Prælati, alijsue Ministris: tum enim,

singulariter censetur electa industria, ac fides personæ, cui commissio fit.

NOTANDVM I. Si clausula, aut conditio commissioni adiecta sit in partium fauorem, ab ea recedi potest cum earundem consensu expresso, aut tacito. Sin autem ob publicam vtilitatem adiecta sit, tum locum habet regula: *Quòd forma rescripti exakte seruari debeat, alioquin acta irrita sint, c. venerabili, 37. hoc tit. c. cum dilecta, 22. de rescript.* Ita bene hic docet Innocent. n. 1. Quia partes, inquit, renuntiare his possunt, quæ pro ipsis introducta sunt, non autem ijs, quæ pro publica vtilitate, aut Iudicis officio decreta.

NOTANDVM II. Si Princeps industriam ac fidem à se delegati elegisse censetur, non potest is alteri causam subdelegare. Consentit c. 3. hoc tit. Porro industria Iudicis delegati specialiter electa censetur: Primò; Si ipsa verba expressè significent, vt dicatur, *Per te ipsum, seu personaliter exquaris; item, confidimus de industria, ac discretionem tuam;* dummodò appareat, quod hæc verba referantur ad ipsam causæ cognitionem, & non ad expeditionem quamcunque. Quia si delegatus idoneæ personæ subdeleget, factis prudenter prouidisse censetur causæ expeditioni. Secundò: Si grauitas negotij requirere videatur; seu quia iure expressum est, vt grauis & nõ subdelegabilis causa censeatur, vt in c. is cui, 12. in 6. seu quia qualitas negotij talis est, vt non faciliè ab alio expediri possit, vt Innoc. hic docet, n. 2. Abb. n. 6. & plura leges apud Felinum super hoc §. n. 2. & 4.

§. Cæterum.

SI cui à Sede Apostolica commissum sit, vt erucem prædicet (pro recuperatione terræ sanctæ) vel excommunicet, aut absoluat aliquos, vel cum irregularibus dispense, vel pœnitentias iniungat, non potest tale quippiam alteri committere: quia non iurisdictio, sed certum aliquod ministerium ei commissum est: Excipitur verò Legatus Apo-

Apostolicus, qui talia per alium exercere potest. Idque propter multitudinem negotiorum, ait Felinus hic, quæ solis expedire non potest.

NOTANDUM. Quod dicitur, Principis delegatum causam sibi commissam alteri de mandare posse, intelligitur de iurisdictionalibus: Sed nudum ministerium, seu executionem sibi à Principe delegatam personaliter plerumque exequi debet. Tamen verò casus in specie hic exprimantur, tamen ratio adiecta ostendit, de omnibus casibus similibus idem de iure dicendum esse, per regulam quam tradunt DD. in l. cum pater, 77. §. dulcissimis, ff. de legatis, 2. Quod ratio adiecta dispositioni eam restringat, vel extēdat: Siue, ubi eadem omnino dispositionis ratio est in lege expressa, idem ius censi debet.

Hæc verò non ita intelligenda sunt, quasi in nullo casu ministerium nudum Commissarius alteri delegare possit: Nam interdum talis est commissio, ut appareat æquè per alterum præstari posse, ut constat aperte ex c. is cuius 2. eod. tit. in 6. Sed dicendum est, Principem causæ alicuius executionem, aut nudum ministerium committendo, frequentissimè attendere ad industriam personæ, ut in exemplis prædictis, & alijs similibus, quæ in executore industriam, & rerum peritiam requirunt. Rationem affert Abb. hoc c. §. is autem, n. 6. Cùm in articulo iurisdictionali secundum publicas leges procedendum sit, perinde fermè esse solet, quisnam Iudex constituatur, dummodò legum peritus sit. At verò in nudo ministerio, & executione potius operatur hominis industria, & auctoritas: quare sæpe ad eam Princeps respicere solet.

Sed quærunt hic primò: Si nudum ministerium alicui commissum sit, sub nomine dignitatis, utrùm ab eo ad successorem transeat. Affirmari debet cùm Imola hic n. 36. Abb. n. 7. Felino n. 8. Menochio lib. 1. arbitr. 99. q. 68. Sanchez lib. 7. de matrim. disp. 27. n. 15. contra Bartolum in l. more ff. de iudicijs, & alios apud Sanchez. Nam ideo Episcopo v. g. sub nomine dignitatis causa

exequenda committitur, quia præsumptio est, quod etiam successores idonei ad executionem futuri sint, ut bene notavit Ioan. Andr. hic n. 25. Videri etiam potest Innocent. hic, n. 3.

Quærunt secundo: Si nudum ministerium, seu vera executio alicui commissa sit, ut hominem excommunicet, vel absoluat, num ratione huius commissionis iurisdictione aliqua ei competat. Gl. margin. hic, & Abb. n. 5. negant. argum. huius textus: Præterquam si literis Apostolicis clausula adiecta sit, *contradictores compescendo*. Sed arbitror probabiliter dici posse cum Gl. hic ver. commissum, Ioan. Andr. n. 33. Imola n. 19. Si alicui commissio talis extra Curiam Pontificis fiat, quod compescere & punire possit, tamen si clausula illa adiecta non sit; cùm de iure insit, argum. c. præterea, 5. & c. ex literis, 29. hoc tit. ubi regula traditur, quod commissio vno, censentur etiam alia commissæ, sine quibus illud expediri nequit. Id verò maximè locum habet in Pontificijs mandatis, quarum expeditionem, propter Apostolicæ Sedis auctoritatem non conuenit impediri, aut retardari: Et specialiter, quod executor Papæ in prouisionibus beneficiorum, iurisdictionem habeat, quatenus ea neecessaria est ad mandatum implendum. Ad argum. in contrarium respondetur; Licet nudum ministerium v. g. excommunicationis inferendæ, aut promulgandæ, iurisdictionem per se non contineat; posse tamen per accidens adiunctam habere iurisdictionem, quæ etiam in hoc casu subdelegari poterit; licet ipsa executio non possit, ut docent hic Innoc. n. 4. Abb. n. 4. Et in simili tradit Specul. tit. de iudice delegato, §. vlt. n. 24. Licet Iudex conseruator quatenus sine indagine iudiciali de iniurijs manifestis tantum cognoscit iuxta c. 1. eod. tit. in 6. alteri vices suas committere nequeat, posse tamen committere cognitionem causæ, si dubitetur, an iniuria manifesta sit.

* * * *
* * *

CAPIT.